

Pròleg de Blanca Llum Vidal

Marguerite
Duras

El marí
de Gibraltar

Traducció de Carme Vilaginés

MARGUERITE DURAS

El marí de Gibraltar

Traducció de Carme Vilaginés

Pròleg de Blanca Llum Vidal

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Le marin de Gibraltar*
© Éditions Gallimard, París, 1952

*La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema
de qui escriu i de les nostres llibreries.*

*En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agràim que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè
puguin continuar desenvolupant la seva funció.*

*Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar
algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com
o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.*

*Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves parts
amb el propòsit d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.*

La primera edició d'aquesta obra en llengua catalana,
traduïda per Carme Vilaginés, va ser publicada per Edicions 62 l'any 1967.
En la present edició la traducció ha estat revisada.

Primera edició en aquest format: febrer del 2025

© de la traducció: © hereus de Carme Vilaginés, 1967

© del pròleg: Blanca Llum Vidal, 2025

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Grup62

DIPÒSIT LEGAL: B. I.547-2025

ISBN: 978-84-297-8237-0

Ja havíem visitat Milà i Gènova. Érem a Pisa feia dos dies quan vaig decidir anar a Florència. Jacqueline hi estava d'acord. D'altra banda, ella sempre hi estava d'acord.

Era el segon any de la pau. No hi havia lloc als trens. A tota hora, en tots els trajectes, els trens anaven plens. Viatjar s'havia transformat en un esport com un altre i nosaltres el practicàvem cada vegada més. Però aquesta vegada, a Pisa, quan vam arribar a l'estació, les taquilles eren tancades, ja no venien bitllets per a cap dels trens que se n'anaven. Vam pensar en els autobusos. Però tampoc no venien bitllets per als autobusos. Malgrat aquests impediments em vaig jurar que arribaria a Florència aquell mateix dia. Quan viatjava tenia sempre dèries com aquesta, havia de viatjar sense parar, i aquell dia, la sola idea d'esperar l'endemà per veure Florència m'era insuportable. Segur que no hauria sabut dir per què, què esperava d'aquesta ciutat, quina revelació, quin descans n'esperava. Si no tenia altres impaciències que aquelles, no les aclaria mai. Després del fracàs dels autobusos em vaig continuar informant. Em van dir que hi havia uns equips d'obriers que tornaven a Florència cada dissabte, cap a les sis, que les camionetes estaven

estacionades a la plaça de l'Estació, que de vegades agafaven gent.

Vam anar, doncs, a la plaça de l'Estació. Eren les cinc. Teníem una hora d'espera. Em vaig asseure sobre la meua maleta i Jacqueline sobre la seva. La plaça havia estat bombardejada i a través de l'estació destruïda vèiem com arribaven i se'n anaven els trens. Centenars de viatgers passaven pel nostre davant, extenuats, suats. Jo m'imaginava que tots venien de Florència o que hi anaven i els mirava amb enveja. Ja feia calor. Els pocs arbres que quedaven a la plaça tenien el fullatge cremat pel sol i el fum dels trens i feien molt poca ombra. Jo només pensava en les camionetes i tant me feia tenir calor. Al cap d'una mitja hora, Jacqueline em va dir que tenia set, que li vindria molt de gust una gasosa, que teníem temps. Li vaig dir que hi anés sola perquè no volia que els obrers se'ns escapessin. Hi renuncià i va comprar gelats. Ens els vam menjar de pressa, se'ns fonnien als dits, estaven massa ensucrats i van augmentar la nostra set. Era l'11 d'agost. Els italians ens havien previnut que anàvem cap a la canícula, que arribava en general cap al 15 d'agost. Jacqueline m'ho recordà.

—Això encara no és res —va dir—, ja veurem què passa a Florència.

No li vaig contestar. Dues vegades de cada tres no li contestava. L'estiu em feia angúnia. Segurament perquè desesperava de trobar mai res a la vida que se li assemblés. No em va agradar que ella en parlés en aquest to.

Finalment van arribar els obrers. Venien en grups. Eren paletes que treballaven en la reconstrucció de Pisa. Alguns anaven amb el vestit de treballar. El primer grup es va posar a córrer cap a una petita camioneta amb baca que no estava gaire lluny de nosaltres.

Jacqueline va córrer cap a l'obrer que s'instal·lava al volant de la camioneta. Una dona, pensava ella, tenia més probabilitats que un home de convèncer-lo. Li va explicar en italià, havia fet dos mesos de mètode Assimil amb vista a les nostres vacances, jo també d'altra banda, que vet aquí que érem dos francesos amb pana de transport, que volíem anar a Florència, i que si ens volia portar en la seva camioneta seria molt amable. Va acceptar immediatament. Jo em vaig asseure al seu costat per veure millor la carretera. Jacqueline s'instal·là al darrere. Al Ministeri de les Colònies jo era més a prop de la finestra que ella. Eren uns costums que se m'havien fet tan habituals que ella no se'n sentia gens molesta. Si més no, jo ho creia així. S'instal·là dòcilment al darrere. La camioneta portava baca i aquella tarda feia uns trenta-sis graus a l'ombra. Però era evident que, a ella, la calor no li feia res. En pocs minuts, el cotxe va estar ben ple. Va engegar. Eren les sis de la tarda. La sortida de la ciutat estava molt obstruïda, envaïda per les bicicletes. El xofer renegava i injuriava els ciclistes que anaven en fileres, impassibles, malgrat els seus cops de botzina. Havia passat dos anys a França, quan era petit —fou la primera cosa que em va dir—, i parlava el francès. Per tant es va enervar en francès —perquè jo era allà. I fort. Ben aviat, no solament es va irritar amb els ciclistes. A Florència no hi havia feina, s'havia de venir aquí per trobar-ne, a setanta-cinc quilòmetres. Tot era difícil, per als obrers. Això no era viure. La vida era cara. Els sous eren baixos. Això no podria continuar gaire. Calia que les coses canviessin. La primera cosa que s'havia de canviar era el govern. Se l'havia de fer caure, liquidar l'actual president. Va parlar d'aquest darrer. Quan pronunciava el seu nom infame, brandava els punys amb un gest d'impotèn-

cia i de ràbia i reprenia el volant al moment precis i de mala gana. L'auto anava a batzegades, el vent s'infiltrava en la camioneta i la baca espetegava com fuets. Però ningú a l'interior no semblava que se n'emocionés. Vaig pensar que tot devia ser igual cada setmana, cada dissabte, quan aquest xofer es posava nerviós a la sortida de Pisa per culpa dels ciclistes. Jo no tenia por. Havia tingut massa por de no poder anar a Florència en el curs d'aquell dia per espantar-me per qualsevol altra cosa, encara que fos per no arribar-hi. Atordit de satisfacció, escoltava el xofer.

Poc després de la sortida de Pisa, abans d'arribar a Cascina, sortiren de sota la baca uns xisclets ofegats. Era Jacqueline. Els obrers la devien festejar de més a prop. Aquests crits riallers eren fàcils d'identificar. El xofer també els va sentir.

—Si voleu —em va dir amb un aire preocupat—, la vostra dona pot venir al meu costat.

—No val la pena.

Em va mirar, sorprès, després somrigué.

—A casa nostra som molt gelosos. A França no en sou tant, oi?

—No tant.

—Han pres unes copes abans de marxar. Avui és dia de pagament. És per això. De debò que no us fa res?

Es divertia.

—És natural —vaig dir—, quan una dona està tancada amb homes, sobretot si ells han begut.

—Està molt bé no ser gelós. Jo no puc.

Els obrers reien. Jacqueline va fer un xiscle una mica més excitat. L'home em mirà, molt sorprès altra vegada.

—Vivim molt sols —vaig dir—, no veiem mai ningú, per tant em fa un cert plaer que d'altres... en fi, ja compreneu.

—Sou casats fa molt de temps, és per això?

—Ens coneixem fa molt de temps, sí, però no som casats. Ens casarem. Ella hi està molt decidida, no serà feliç fins que no serem casats.

Vam riure tots dos.

—Moltes dones són així, pel que fa al casament.

Normalment, la gent contenta de la seva sort, o simplement sense inquietud, em feien sofrir. Però, a aquest, el suportava molt bé.

—L'amor —va dir— és com les altres coses, no pot durar sempre.

—Ella és agradable —vaig dir.

—Ja ho veig —va dir, tot rient.

Vam passar Cascina. La carretera era molt més esbargida. L'home tenia ganes d'enraonar. Em va fer les preguntes de costum.

—És la primera vegada que veniu a Itàlia?

—La primera vegada.

—Fa molt de temps que hi sou?

—Quinze dies.

—I què, com trobeu els italians?

Em va fer la pregunta en un to provocatiu, amb una arrogància una mica infantil. Després va esperar el que jo anava a dir, amb un aspecte sobtadament abstret, falsament atent a la conducció de la camioneta.

—Encara no ho puc saber ben bé —vaig dir—, no en conec cap. Però, de moment, em sembla que és difícil no estimar-los.

Va somriure.

—No estimar els italians —vaig dir— és no estimar la humanitat.

Es relaxà completament.

—Han dit moltes coses sobre ells durant la *porcheria di guerra*.

—Què és el que no es fa creure a la gent durant la guerra? —vaig dir jo.

Estava cansat. L'home no se'n va adonar de seguida.

—I Pisa, és bonica, Pisa, oi?

—Oh, sí —vaig dir—, és bonica.

—Sortosament, la plaça no ha estat tocada per les bombes.

—Sortosament.

Es va girar cap a mi i em va mirar. Jo feia un esforç per contestar i ho va veure.

—Esteu cansat —va dir.

—Una mica.

—La calor —va dir— i el viatge.

—Sí, això —vaig dir.

Però ell tenia ganes de parlar. Em va parlar d'ell i, durant una vintena de minuts, no li vaig haver de respondre res. Em va dir que s'interessava per la política, des de l'alliberació, sí, sobretot des que havia format part d'un comitè de fàbrica al Piemont. Era el període més bonic de la seva vida. Quan aquests comitès havien estat dissolts, fastiguejat, havia tornat a la Toscana. Però enyorava Milà, perquè Milà és viu. Va parlar molt d'aquests comitès de fàbrica, del que havien fet els anglesos.

—És repugnant el que han fet allà, oi?

La cosa li interessava molt. Li vaig dir que era repugnant. Va tornar a parlar d'ell. Ara feia de paleta a Pisa. Molta reconstrucció, a Pisa. La camioneta era d'ell. La portava durant l'alliberació i se l'havia quedada. Tot parlant, quan travessàvem pobles disminuïa la marxa perquè jo pogués veure bé les esglésies, els monuments, les ins-

cripcions amb guix a les parets: *Viva il partito comunista* i la W capgirada davant Il Re. M'ho mirava tan atentament cada vegada, que l'home no en deixava passar ni una.

Vam arribar a Pontedera. Va tornar a parlar de la camioneta. La manera com l'havia feta seva el preocupava una mica.

—Què voleu, l'hauria hagut de tornar als companys del comitè, però no, me la vaig quedar.

Va veure ben bé que això no m'indignava en absolut.

—Ho hauria hagut de fer, però no vaig poder. Feia dos mesos que portava aquesta camioneta, i no m'era possible.

—Molts haurien fet el mateix —vaig dir.

—Jo pensava: no en tindrè cap més en tota la meua vida, hi ha coses que passen així, que no podem evitar de fer, podem fins i tot robar. Aquest cotxe, què?, l'he robat. Però lamentar-ho, això, no puc.

Em va explicar que era un trasto que no passava dels seixanta, com podia veure, però que de tota manera estava ben content de tenir-lo. Ah!, com li agradaven, els cotxes. D'altra banda, amb una bona neteja dels cilindres, aniria fins a vuitanta. Però vet aquí, mai no tenia temps de fer-la. I li feia tant de servei. Gràcies al cotxe, pel bon temps, anava a passar el cap de setmana en un petit port de pesca del Mediterrani i s'enduia els companys. Això li costava la meitat que el tren. On?, vaig preguntar. A Rocca, va dir. Hi tenia família. No era gaire lluny. Dificilment hi podia anar cada setmana per culpa de la benzina, que anava racionada, sinó solament cada quinze dies. Hi havia anat la setmana passada. Oh! Era un port molt petit. Aquesta darrera vegada hi havia una americana molt rica, i n'hi havia per preguntar-se què hi venia a fer en un racó com aquell. Una americana, sí, almenys la gent ho deia. Tenia

un bell iot ancorat just davant la platja. L'havia vista quan es banyava. Era una dona magnífica. La veritat és que no es podia generalitzar ni tan sols sobre els petits detalls. Fins aleshores ell s'havia cregut el que deien: que les americanes eren menys belles que les dones italianes. Però aquella, era ben senzill, aquella era tan bella com ell no recordava haver-ne trobat mai cap de tan bella. No va dir que era bonica o que li agradava, no, només que era bella. Ho va dir molt seriós, en italià: «*Bellissima*». Afegí: «*È sola*».

Després em parlà de Rocca. En el fons, per què no hi podia anar, jo, si tenia temps per fer-ho? No estava bé d'acontentar-se només amb les ciutats per tenir una idea justa d'Itàlia. També s'havia de visitar un poble o dos i anar al camp. I Rocca era un bon indret per veure com vivia el baix poble italià. Havia sofert tant, aquell poble, treballava com cap altre, i ja veureu la seva amabilitat. Ell el coneixia bé —els seus parents eren pagesos— i, si ja no compartia l'encegament d'ells, l'estimava més que abans. El fet d'haver-ne sortit feia que se l'apropiés una mica. En parlava com d'una meravella, amb orgull. Sí, si jo tenia temps, calia que anés a Rocca. Només hi havia una fonda però la meva dona i jo hi estaríem molt bé. Em va dir:

—El mar és a una banda, i el riu a l'altra. Quan el mar està massa picat, o bé és massa calent, o simplement volem variar, ens anem a banyar al riu. Sempre és fresc. I, precisament, la fonda és al costat mateix del riu.

Em va parlar d'aquest riu, de la fonda, de les muntanyes que es desplomaven sobre la vall, de la pesca submarina.

—No ens ho podem imaginar quan no ho hem fet

mai. Tenim por la primera vegada i després ja no ens en podem estar. Són tan bells, els colors, els peixos que et passen per sota el ventre. És tranquil, no us ho podeu imaginar.

Em va parlar dels balls populars, de la fruita —unes llimones grosses com taronges— d'aquesta regió.

Vam arribar a San Romano, a la vall de l'Arno. El cel era vermellós. No vam tenir més sol a la carretera però encara n'hi va haver un moment a la part alta dels pujols. Estaven plantats d'oliveres des del peu fins al cim. Les cases eren boniques, del mateix color que la terra. Fins al costat de la més petita de totes, hi havia xiprers. Era un paisatge d'una dolcesa embriagadora.

—Sou d'aquesta part de la Toscana? —li vaig preguntar.

—De la vall, sí —va dir—, però no d'aquesta banda de Florència. Però la família, ara, viu a Rocca. Al meu pare li agrada el mar.

El sol desaparegué darrere els pujols i la vall manllevà la claror a l'Arno. Era un riu petit. La seva superfície brillant, tranquil·la, les seves corbes dolces i nombroses, el seu color verd, li donaven l'aspecte d'un animal endormiscat. Ajagut entre els marges a pic, d'un accés difícil, corria amb beatitud.

—Que és bonic, l'Arno —vaig dir.

Sense ni adonar-se'n em va tutejar.

—I tu —preguntà—, què fas?

—Ministeri de les Colònies —vaig dir—. Oficina del Registre Civil.

—I t'agrada, aquesta feina?

—Terrible —vaig dir.

—Què és el que fas?

—Copio actes de naixement i de defunció.

—Ja ho entenc. Fa molt de temps que hi ets?

—Vuit anys.

—Jo —va dir al cap d'un moment— no podria.

—No —vaig dir—, tu no podries.

—Tanmateix —va dir—, ser paleta és dur, a l'hivern tens fred, a l'estiu tens calor. Però això de copiar sempre, no podria. N'hi ha que poden, és necessari, però jo, no, jo no podria.

—Jo tampoc no puc —vaig dir.

—I tanmateix ho fas?

—Ho faig. Al començament vaig pensar que m'hi moriria, però tanmateix ho faig, ja saps què és, això.

—I ara ho continues pensant?

—Que n'hi ha per morir-s'hi?, sí, però els altres, no jo.

—Deu ser terrible, copiar sempre —va dir lentament.

—No t'ho pots imaginar —vaig dir.

Ho vaig dir sens dubte en to de broma. I hom hauria pogut creure, o que no devia ser-ho tant com això, o que era la manera que jo tenia de parlar de les coses de la meua vida.

—És important la feina que un fa —va dir—. No es pot fer qualsevol cosa.

—Tanmateix és necessari —vaig dir—, per què no jo?

—No —va dir—, no, per què tu?

—He intentat fer una altra cosa, mai no he trobat res.

—De vegades —va dir— val més morir de fam. Jo, al teu lloc, preferiria morir de fam.

—Sempre aquesta por d'estar sense feina. I després també la vergonya, no sé.

—Malgrat tot, hi ha coses que és més vergonyós fer-les que no fer-les.

—Jo hauria volgut ser corredor ciclista, explorador, coses impossibles. I finalment vaig acabar per entrar al Ministeri de les Colònies. El meu pare era funcionari colonial, per això em va ser fàcil. El primer any no s'hi creu, diem que és una bona broma, el segon, diem que això no pot durar més, després arriba el tercer, després, vet-ho aquí, ja saps...

Li agradava, que jo em posés a parlar.

—Durant la guerra —vaig continuar— vaig ser feliç. Estava en una companyia de telegrafistes. Vaig aprendre a enfil·lar-me als pals, era perillós, perquè m'hauria pogut electrocutar, caure, però malgrat tot era feliç. El diumenge no em podia aturar, pujava als arbres.

Vam riure.

—Quan va arribar el moment de tocar el dos, jo estava lligat a dalt d'un pal telegràfic. Els altres van marxar sense mi, però cap al mal camí. Quan jo vaig baixar ja no hi havia ningú. Vaig fugir tot sol, però cap al bon camí. Vaig estar de sort.

L'home va riure de tot cor.

—Ah!, la guerra, de vegades hi riem, a la guerra.

—I després —va preguntar al cap d'un moment— durant la resistència?

—Jo era a Vichy, al Ministeri.

Va callar com si això demanés explicacions suplementàries.

—Vaig fer actes falses del Registre Civil per a jueus que s'amagaven, sobretot actes de defunció, força-sament.

—Ah sí, ja ho entenc. I no t'han molestat mai?

—Mai. Només, després de la guerra, com que havia passat tres anys a Vichy, vaig ser degradat.

—I els teus jueus, no podien dir que els havies ajudats, no?

—Mai no n'he pogut trobar ni un —vaig dir rient.

—Caram. I tu et deixes fer això?

Em va tornar a mirar de reüll. Va pensar que li mentia.

—No he buscat gaire. Encara que no hagués estat degradat, m'hauria quedat al Registre Civil, aleshores...

—Caram —va tornar a dir.

No em creia.

—És cert —vaig dir. Li vaig somriure—. No tinc cap raó per mentir-te.

—Et crec —va dir finalment.

Em vaig posar a riure.

—Normalment dic moltes mentides. Però avui no. Hi ha dies així.

—Tothom diu mentides —va dir després de dubtar una mica.

—Menteixo a tothom, a ella, als meus caps de servei. N'he agafat el costum al despatx, perquè arribo tard sovint. Com que ja no puc dir que la meva feina no m'agrada, m'he inventat una malaltia del fetge.

Va riure, però sense gaires ganes.

—Això —va dir— no és dir mentides.

—Bé s'ha de parlar d'alguna cosa, de tant en tant, cal que es parli d'alguna cosa. El meu fetge és la cosa de què parlo més bé, cada dia descric les males passades que em fa. Al Ministeri, en lloc de dir-me bon dia, em diuen: «I aquest fetge, com va?».

—Ella s'ho creu?

—No ho sé, no me'n parla.

Va reflexionar.

—I en política, hi estàs ficat?

—Hi estava ficat quan era estudiant.

—I ara no fas res de res?

—Ho he anat deixant de mica en mica. Ara no faig res de res.

—Eres comunista?

—Sí.

Va callar. Molta estona.

—Vaig començar massa aviat —vaig dir—, el cansament...

—Oh!, ja ho entenc —va dir dolçament.

Va tornar a callar, també molta estona, i va dir de sobte:

—Vine a Rocca aquest cap de setmana.

El Registre Civil contenia tota la meva vida, i al costat d'aquesta calamitat, tres dies a Rocca, què eren? Tanmateix vaig comprendre què em volia dir, que la vida era tan dura de vegades, i ell ben bé que ho sabia, que de tant en tant calia anar a Rocca per comprendre que a vegades ho podia ser menys.

—Per què no? —vaig dir.

—No sé per què, però a mi m'agrada Rocca —va dir. Arribarem a Empoli.

—Aquí —va dir— treballen el vidre.

Li vaig dir que trobava la vida bonica. Ell no en va parlar, pensava en una altra cosa, em sembla que en mi. Després d'Empoli, la calor va continuar disminuint. Vam deixar l'Arno però no em feia res. Jo estava content. No perdia el temps. Ell em mira, m'escolta, veig ben bé que valc més que molts altres per fer el viatge entre Pisa i Florència. Em defenso. Em poden tenir per company. No tenia costum d'estar content. Quan ho estava, quedava esgotat, necessitava tota una setmana per posar-me a to. Les torradores em feien menys efecte.

—Ves a Rocca —va tornar a dir—, ja veuràs.

—Em queden deu dies de vacances —vaig dir—. Per què no?

Ara l'auto corria a tota la velocitat que podia, a seixanta per hora. Ja no feia calor, si més no per a nosaltres que no estàvem sota la baca. I amb el vespre, es girà un vent fred que devia venir d'una regió on ja havia esclatat la tempesta, feia olor d'aigua.

Vam continuar parlant, d'ell, de la feina, dels sous, de la seva vida, de la vida en general. Ens vam preguntar què podia fer la felicitat d'un home, la feina o l'amor o les altres coses.

—M'has dit que tu no tenies amics —va dir—, no ho entenc. Sempre s'han de tenir amics, oi?

—Què més voldria, jo —vaig dir—, però no puc freqüentar els meus col·legues del Ministeri, i ella, fora d'ells, no coneix ningú.

—I tu?

—Jo només tinc antics companys de la Facultat. No els veig mai.

—És estrany —va dir. Era amable i gairebé ja no desconfiava de mi—, jo crec que, d'amics, sempre se'n poden trobar.

—A la guerra —vaig dir— en tenia molts. Però, ara, em sembla tan difícil de trobar-ne com... no sé pas.

—Com una dona?

—Gairebé —vaig dir rient.

—Caram —va dir.

Reflexionà.

—Fixa't, per a nosaltres és més fàcil que per a vosaltres, no hi ha cap problema, ens coneixem de seguida.

—Allà no —vaig dir—, cal temps. Ens diem senyor. A més, quan copiem, no podem parlar amb ningú.

—És clar. Nosaltres sempre tenim la boca lliure per parlar si volem. És, com diria jo? Com si estiguéssim a la guerra, sempre una mica. Hem de lluitar pel sou, pel menjar, així, els amics, és fàcil.

—Els meus col·legues —vaig dir— desitjo matar-los, però no parlar amb ells.

—Potser quan s'està massa trist —va dir— passa això, d'amics no se'n poden tenir.

—Potser sí —vaig dir.

—Segur —va dir—, la vida ja és prou trista, no? Però això que hi ha de més, cada dia, que no deixa tenir amics, no, això no és possible. —Afeví—: Jo sense els amics em sento desgraciat, no puc.

No vaig contestar. Em va fer l'efecte que lamentava el que acabava de dir. Tanmateix, de cop i volta, va dir dolçament:

—A mi em sembla que has de deixar la feina.

—Ja ho faré —vaig dir— un dia o altre.

L'home va trobar que no em prenia la cosa tan seriósament com ell em volia donar a entendre.

—Fixa't —va dir—, a mi no m'importa gens, però et dic que em sembla que has de deixar la feina.

Va afegir una mica més tard:

—No va bé, la teva vida.

—Fa vuit anys —vaig dir— que espero deixar-la, però ja ho faré un dia o altre.

—Vull dir que l'has de deixar de pressa —va dir.

—Potser sí que tens raó —vaig dir al cap d'un moment.

El vent era d'una frescor extraordinàriament bona. Ell no hi trobava tant de plaer com jo.

—Per què em dius això? —vaig preguntar.

—Però tu esperes que et diguin això, oi? —va dir suau-ment.

Va repetir:

—No va bé, la teva vida. Qualsevol et diria el mateix que jo.

Va dubtar un moment, després, en el to de qui es decideix malgrat tot:

—És com amb la teva dona —va dir—, què fas amb aquesta dona?

—He dubtat molt de temps. Però ara penso per què no? Ella hi està molt decidida. Treballa al mateix despatx que jo, per tant la veig allà tot el dia, i que ho vol, ja saps què és això.

No va contestar.

—Arriba un moment que no volem sortir de la merda, que pensem que a falta d'altra cosa bé podem fer una carrera de merda.

No va riure en absolut.

—No —va dir, la meva ironia no li havia agradat—, això no està bé.

—Molts farien el mateix que jo —vaig dir—. No tinc cap bona raó per no casar-m'hi.

—Com és aquesta dona?

—Ja ho veus —vaig dir—, sempre contenta. Alegre. És una optimista.

—Ja ho entenc —va fer una ganyota—, a mi no m'agraden gaire les dones que sempre estan contentes. Són... —va cercar la paraula.

—Carregoses —vaig dir.

—Això mateix, carregoses. —Es va girar cap a mi i em somrigué.

—Jo penso —vaig dir— si és necessari tenir raons de

pes que omplin tota una vida per estar content. Si tres o quatre petites condicions reunides, en qualsevol cas...

Es va girar cap a mi i em va tornar a somriure.

—Les petites condicions calen —va dir—. Però només estar content, a la vida, no n'hi ha prou. De tant en tant, es necessita una mica més, no?

—Què?

—Ser feliç. I l'amor, serveix per a això, sí o no?

—No ho sé —vaig dir.

—I tant que ho saps.

No vaig contestar.

—Vine a Rocca —va dir—. Si vens dissabte, hi seré. Farem pesca submarina plegats.

No vam parlar més de nosaltres. Vam arribar a Lastra i vam deixar la vall de l'Arno.

—Catorze quilòmetres encara —va dir.

Va abaixar el parabrisa i vam rebre el vent directament a la cara, amb tota la seva força.

—Quin temps més bo que fa —vaig dir.

—Passat Lastra, sempre és així, no sé pas per què.

Teníem la impressió, a causa del vent, d'anar molt més de pressa. Gairebé ja no vam tornar a parlar, per fer-ho hauríem hagut d'aixecar el parabrisa i el vent era tan bo que ni tan sols no hi somiàvem. De tant en tant, cridant, m'anunciava:

—Mitja hora més, vint minuts més, un quart més, i la veuràs.

Volia dir la ciutat. Però hauria pogut parlar igualment d'una altra cosa, d'aneu a saber quina felicitat. Jo m'hi trobava tan bé, assegut al costat d'ell, que m'hi hauria estat de gust durant tota una altra hora. Però ell estava tan impacient de mostrar-me l'arribada a la ciutat que el seu de-

sig va fer néixer aviat el meu. Ben aviat vaig estar tan impacient com ell per arribar a Florència.

—Set quilòmetres més —cridava—. I la veuràs, a baix, quan passarem per la cresta del pujol.

Era potser la centena vegada que feia aquest trajecte entre Pisa i Florència.

—Mira! —va cridar—, estem justament al seu damunt!

La ciutat va brillar a sota nostre com un cel capgirat. Després, entre revolt i revolt, vam baixar a la fondalada.

Però jo pensava en una altra cosa. Em preguntava si no era una solució viatjar així, de ciutat en ciutat, acontentant-nos amb amics d'un moment, com ell. I si, tenir una dona, no era, en alguns casos, superflu.

A l'arribada, vam beure tots junts un vi blanc en un cafè de vora l'estació. Jacqueline va sortir de sota la baca, despençada, però havent sofert només els primers danys. Certament podia semblar bonica a un que no fos jo. Vaig trobar que feia bona cara. Ella estava de molt bon humor.

Al cafè ell em va tornar a parlar de Rocca. Me'l vaig mirar bé mentre parlava, a l'auto només l'havia vist de perfil. Vaig trobar que tots els altres obrers s'assemblaven però que ell no s'assemblava a ningú. ¿És perquè havia tingut, parlant amb ell, un plaer massa gran? De cop i volta em va intimidar una mica. Havia d'anar a Rocca, em va tornar a dir, encara que només fos per reposar. Arribava la canícula. Vuit dies, què són? Ens banyarem plegats a la Magra i si tenim temps farem pesca submarina, en un racó que coneix bé, el cosí té ulleres, les deixarà. Llavors, hi aniria? Hi aniria, vaig dir. Jacqueline somrigué, no creient-hi. A ella, no li va demanar que anés a Rocca.